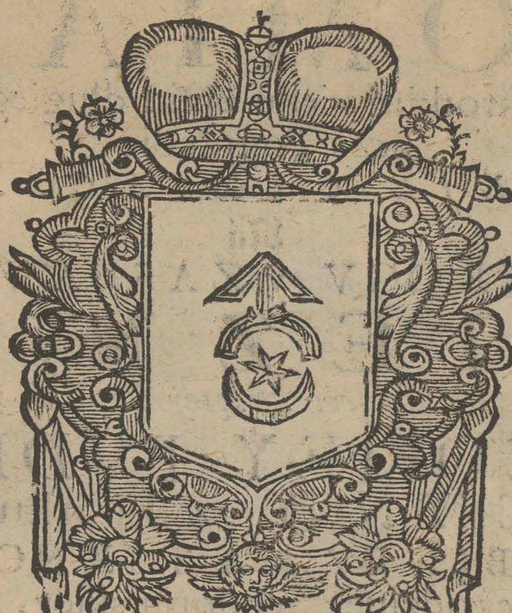
POMIAR

W krotkim wieku żyćia długiego,
przy Pogrzebie
IASNIE OSWIECONEY
Ná
OSTROGV y ZASŁAWIV
XIEZNY,
Iey Mośći świętey Pámięći
P. ZOFIEY PVDEN-
CYANNY z Bobrku
HRABINEY NA TARNOWIE,
Woiewodźiney Sendomirskiey, Stá-
rośćiney &c. &c. Luckiey.

Vczyniony
Przez X. KASPRA LACKIEGO Káno-
niká y Káznodźieię Tarnowskiego.
W Kośćiele Oycow Bernárdynow Rzeszowskim. Roku
Páńskiego 1649. Dniá 4. Styczniá

W KRAKOWIE,
W Drukárni Lukaßá Kupißá I.K.M. Typográphá.

ILLVSTRISSIMA DOMVS OSTROGIA

IN SPLENDORIBVS.

IASNIE OSWIECONEMV
á moiemu Miłośćiwemu Pánu

WLADYSLAWOWI DOMINIKOWI

Ná Ostrogu y Zasłáwiu

XIAZECIV,

HRABI NA TARNOWIE,
Woiewodzie Sendomirskiemu,
STAROSCIE &c. &c. LVCKIEMV.

NIewczoráyſza to ieſt o świećie pioſnká, że ſtátecznym w ſwym nieſtatku ieſt Iáśnie Oświecone Xiąże. Niepytáy Kráſomowce tego, choćby go z świecą Diogenes ſʒukał, ktoryby mu z głowy tę iego impreze choć naywybornieyſza wybic trafił Oratoria, z nieſtátkiem ſie rodźił, dokona z nieſtátkiem. Chćiał go niegdy ieden znáć ná przyiáźni omylon wy-

*kßtałtowáć Symbolistá y sobie y komu: coż czyni? w okrą-
głym máluiego kßtałcie* figuræ Sphæricæ, *miásto ru-
maká, śiodła ráká, przy tákowym* hemystichion:
Sic hodie vertitur orbis iter. *Niechay kto chce
iáko chce to* Symbolum *bierze, ia rozumiem z Apostо-
1. Cor: 7. łem, że to kunßt niestátku,* præterit enim figura hu-
ius mundi. *Ktoż iest coby sie ná faworách świátowych
nie záwiodł? nikomu ießcze iáko stoi kredytu nie trzymał:
rozumie czásem nie vważny człowiek, że do niego z swoim
bierze sie ápplauzem y ßczęśćiem pochlebnym, á on tym
ráźniey vmyka sie wspák, y gdy być przyiaćielem zda sie
to iest w ten czás w głowę nieprzyiáżny,* dum lactat
mactat. *Doznał tego ná sobie nie ieden, iák dawniey-
ßych ták ninieyßych czásow, ále doznáłá naybárźiey, że
przez dawne nie poyde przykłády w tym nießczęsnym
swym klymákteryku y Koroná Polska, iákże sie iey wiel-
kie ktorym ia lat kilkánaśćie stuczny karmił świát nágro-
dźiło ßczęśćie? widźieliśmy w klar, y teraz dopiero przy-
znawác muśiemy, że im bárźiey nam pochlebna fawory-
zowáć zdáłá sie postawká świátowa, tym sie od nas ná
grzbiećie rákowym śiedzaca, odmykáłá daley. Coż rzekę
o W. X. Mći. Pánu y Dobrodźieiu moim? Ktoż nie wi-
dźi iákie świát z W. X. M. swey przyiáźni był záwárł
kontrákty? Zprowádźił sie ze wßytkiemi faworámi swe-
mi w Dom W. X. M. Oyczysty Ostrogski w Koronie
Polskiey stawa, dźielnośćia, y starożytnośćia, inßym łátwo
przodkuiący, napádłá go tych czásow fántázya wnetże,*

álić

álić vwaśniony nie tylko ná wyſoka W. X. M. Páná Dobrodźieiá mego sławe, nigdy żadney nieznáiąca mákuły, nie tylko ná ſzerokie w Ruſkim Páńſtwie włośći ſwawolna ſwoią tárgnął ſie ręka, ále náoſtatek záwźiął, rzekę lepiey wykradł po złodźieyſku (bo nieſpodźianie y w niebytnośći gdy W. X. M. iak wielki Senator Aktem Electionis Wárſzáwſkim zábáwiony był) naykocháńſzy ſercá kleynot Iáśnie Oświecona Xieżne. Coż temu rzec? Sic tranſit figura mundi. Trudno kárác nieſtáteczny z iego ſzczeſćiem świát, gdy mu naturá to dáłá, nie lża tylko ponośić co komu przynieśie. Nieſmácznyć to ieſt wprawdźie y ſercu nieſtrawny ſpecyał, ále iednák gdy przyſtąpi diſkrecya mądra, y w nieſmáku ſmák, y w ſurowośći ſtráwność náleść łátwo. Ktoż nád Xiążę ono w źiemi Hus bogáte w ſzczęśćiu ſwoim naypięknieyſzy był, Gloria & diuitiæ in domo eius. Do czegoż náoſtátek przyſzedł? doſtátki iego iedne nieprzyiaćielowi, drugie ogniu poſzły w łupy, namilſze dźiatki ſtáły ſie korzyśćią śmierći, náoſtátek ſam żałoſną z páłacu vczyniwſzy do gnoiu tranſmigrácyą co przed tym wſzytkim był ozdobny w oczách, iuż y ſam ſobie dla ſzkáradey ſtał ſie obmierzliwym ropy. Coż czyni? wiedźiał że to náturá ieſt nieſtátku świátá, żadnych przeto nie kłádący querel ſąme ćierpliwość bierze ná zasłone: przyſzło ná koniec do tego że w nieſtátku świát ſam ſie wytchnął ſwoim ná plác y śmiech z śiebie ſpráwił; a Iob ſprawiedliwy wźiął w głębokiey koronę pokorze, y ćierpliwość iego znowu mu doſtátki, znowu potomſtwo, Pſal: III.

znowu

znowu pierworodne przywróćiłá ſczęśćie. o czym nadobnie Hieronim. O Virum naturam ſæculi reſpuentem non ſe lachrymis, non gemitibus, non ſe etiam tenebris tradidiſſe, ſed potiùs detrimenta pignorum ſuſcepiſſe adiumenta meritorum: dolorum victor, etiam ſenſu egenus fit affectu fortior, cum infirmatur. Et in valle lachrymarum turrim occupat gloriarum. *Zażyiże y W. X. M. Pan Moy Miłośćiwy modeluſu tego, nie przećiwiąc ſię nieſtátkom świátowym, przyimi z lobem* in æquanimitate, *w tych ſłowiech kontrákty* ſicut Domino placuit ita factum eſt. Dominus dedit Dominus abſtulit, ſit Nomen Domini benedictum. *A ia obiecuię, że W. X. M. Pan moy Miłośćiwy* in iſta valle ærumnarum turrim occupabis gloriarum, *czego gdy vprzeymie od Páná Bogá życzę, teraz lichą pracą moię zá wolą W. X. M. w Kośćiele Zakonnym Rzeſzowſkim ná Pogrzebie ś. pámięći Iáśnie Oświeconey Xiężny, Małżonki W. X. M. podiętą, w nádźieię w tych vmysłu trybulácyách iákiey bydź może poćiechy W. X. M. vniżenie dedykuię.*

W. X. M.

Páná Dobrodźieiá Mego Miłośćiwego

Sługá y Bogomodlcá niegodny

X. KASPER LACKI
Kánonik y Káznodźieiá Tarnowſki.

KAZA-

KAZANIE.

Ingredieris in abundantia sepulchrum, & sicut
infertur aceruus tritici in tempore suo.
Iob 5.

Czesto geste przelátuiącey sie w o-
czách swoich śmierći tak wielu sług
wiernych/ ádherentow miłych/ stá-
tecznych przyiaćioł / á w ostátku y
kochánych dźiatek Dawid świety
spectáculá máiąc / o márnośći ludz-
kiego wroży z sobą żyćia. Vniuersa vanitas o- *Psal: 38.*
mnis homo viuens. Wiec czásu iednego z gry-
źliwym ná vmyśle viety skrupułem / gdy do sáme-
go śiebie reflexią czyni / w confidentią Sekretár-
skiey swoiey z táką do Bogá bierze sie suppliką. No- *Ibid.*
tum fac mihi Domine finem meum, & nume-
rum dierum meorum qui est. moy miły Pánie/
widze ia z rzeczámi iák poczyna świát / ieżeli wszy-
tkie insze choć podleysze nata occidunt, ledwo co
wziąć swą bytność mogą / kwápią sie do skázy/ coż
mizerny bieg żyćia ludzkiego o iáko ná wyczwał do
śmierći sie bierze! Vważam ia to/ áż w te wpadam
wnet ápprehensią długo li też żyć moge ná świećie.
Quando veniam & apparebo ante faciem Do-
mini, z iedney strony niepożorne sporem leżące *Psal: 41.*

trupy powałem ſtráchem żyćia krotkośći mie kar-
Iſai: 38. mią morieris tu & non viues, z drugiey záśie/
dáremna oná mych rodźicow ſpezá/ ná ktorą ſie ze
Gen. 2. wßytką ſwą wydáli ſubſtáncyą nequaquam mo-
riemini ſántázyą beſtwi/ iże omąmiony/ cobym
ráczey miał melánkoliczną intonowáć dume o kro-
tkośći y márnośći żyćia/ to ia ná weſołą vwodze
ſie pioſnke non moriar ſed viuam. Coż tedy w
ták wątpliwych czynić mi terminách? do ćiebie
Pánámego recurs. Notum fac mihi finem me-
um day mi z łáſki ſwey oświecenie tákie ábym po-
znał żyćia mego termin.

in Pſal: 38. Zá táką ſupplikę co wſkorał Pſálmiſtá/ po-
wieda Bellármin. Edoctus quod poſtulaue-
rat: dano mu intelligentią/ oświecono rozum/ áż
poznawßy żyćia ſwego dość krotkiego trákt ták zá-
wołáć muśiał. Ecce menſurabiles poſuiſti di-
es meos. Cożem ći ia wiecey rozumiał o ſobie/
iáko drugi Adam/ zdobiłem ſie trawiſtym w ná-
dźiei Colorem/ mniemałem że w długi látá moie
przewłoką ſie komput/ álić żyćie moie łokćiem wi-
dze mierzyż/ menſurabiles poſuiſti dies meos.

Biorą ten text Dawidowy Doktorowie śś.
rożni czytáią go rożnie. Auguſtyn miáſto men-
ſurabiles, położył veteres. Ecce veteres poſui-
ſti dies meos. Ambrożyⁱ/ palæſtas, Chryzo-
ſtom palmares. Coby zá prywatá w tym/ rozu-
miem

miem/ iż áby w ieden wszyscy cel vbili. Stárzyzna Augustyn dni człowieká zowie veteres posuisti dies meos, dlaczegoż? dla nietrwáłośći. Quod enim antiquatur, & senescit propé interitum est: Apostoł powiedźiał; stáre száty/ stáre státki y budynki długo trwáć nie mogą: wtąż y żyćie ludzkie/ vważay go choć w młodym pistlećiu/ ma dies veteres, bo possibile est citò mori iuuenem, choć w stárcu zgrzybiáłym/ ma dies veteres, gdyż impossibilè senem diu viuere, záwsze iest nietrwáłe/ krotkie/ y w momenćie wszelkim vpadkom hołdowne. Toż y Ambroży w swoiey ex palæstra wźiętey opiewa tropologiey. Ecce palæstas posuisti dies meos. Kiedy v stárych odpráwiano Rzymian ludos palæstrarum, ći ktorzy ie odpráwowáli vngebãtur oleo, á to dla prętszego ieden drugiemu z rąk wyśliźnienia sie: toż sie właśnie z ludzkim dźieie żyćiem/ palæstas posuisti dies meos. ták porywcze y do wyśliźnienia sie iest bárdzo sposobne że nád spodźiewánie często odbieży człowieká. Doznał tego ktory mowi probánt. Præcisa est velut á texente vita mea nuż y drugi przy nim. Dies mei velociores fuerunt Cursore. Poydźiemy do Chryzostomá/ nie wydáie kompániey y ten. Ecce palmares posuisti dies meos, iákby właśnie rzekł/ niechay kto chce iáko chce bieg żyćia vważa ludzkiego/ ia ślubnie że go

Margin: *ad Heb.* — *Isai 38.* — *Iob: 9.*

go mierzyć nie może linią/ linea enim habet longitudinem: Vitæ autem summa breuis: nie może cyrkułem/ quia Circulus Mathematicis infinitus est: nie ma końcá/ życie ludzkie nie ták/ est vita finita; nie może triángulem áni tetrángulem/ bo figury te carent motu, życie ludzkie w vstáwicznym biegu do śmierći/ ále czym? piedźią tylko biedną Palmares posuisti dies meos, rzeke więcey/ punktem/ kropką/ y momentem iednym: punctum est quòd viuimus & adhuc puncto minùs, mowi Seneká.

Byliśmyć też wprawdźie kiedyś coś/ Fuimus aliquando Troes, mogliśmy się w żyćiu náſzym záſzczycáć nieśmiertelnośćią/ położono nam było dni náſze bez miáry. Coż się sstáło? Homo dum in honore esset, non intellexit, począł wnetże hárdźieć człowiek/ powźiął wiele lubo gratis, ieſzcze wiecey chćiał/ przywiodł zátym do cholery Bogá/ iratus est furore Dominus, áż zágniewány skroćił wieku iego/ y co go przedtym tyśiącámi mierzył/ to tyśiące w dni zámienił/ á ieſzcze ták ſzczuple áby tyśiąc ieden/ był tylko dźień ieden. Mille anni ante oculos tuos tanquam dies. Do czegoż przyſzedł pátrzćie człowiek/ do tegó że zá tákim ordynánsu Boskiego komputem/ ledwo wieku swego śiedmdźieśiąt ábo ośmdźieśiąt lat wyłátáć może. Dies annorum eorum in ipsis 70 anni, si autem in potentatibus 80. &c.

Owoż

Owoż ludzki bieg ná świecie/ owoż frymárk y korzyść z hárdośći/ kiedyby był nieuważny w cyrcumferenciey dánych sobie od Bogá terminow záchował sie człowiek/ dłuższyby był dni swoich re= iestrował dukt/ zgrzeszył/ wziął słuszne karánie. Humanæ vitæ breuitas delictorum damnatio est. nápisał Hieronim s. y zás troche niżey. Cùm primùm homo peccauit, æternitas immortali- tate commutata est. *ad Paulam*

Lecz ná coż ia niż potrzebá dłużey ten życia ludzkiego szczupły kres wywodzę? á za sámą náde= wszytkie nie możnieysza argumenta iest experien- tia? á za tego ácz często w okázyách inszych/ dźiśiey= szeg iednák osobliwie dniá nie znáczną podáie prá= ktykę? gdy IASNIE OSWIECONą ná Ostrogu y Zasláwiu XIEZNę HRABINą ná Tarnowie/ IASNIE WIELMOZNą Woiewodźiną Sendomirską/ Jey Mość świe= tey Pámięći Pánią Zofią Pudencyánnę z Bobrku ná tym okropnym od śmierći vłożoną Kátáfálku stawiá.

Rzekłem nie dawno te słowá Psálmisty/ in po- tentatibus dies annorum 80. anni, że potentáći y Pániece fámilie lat ná Przywileiu ośmdźieśiąt máią/ wiere tego dźiś nie widzę/ nie więcey nád trzeći trzydźiesty IASNIE OSWIECONA tá świętey Pámięći HEROINA życia swego

przepędźiłá rok / oſmego liczyć nie doczekáłá krzyży-
ká / iáko nieſpodźiánie / ták niemniey żáłośnie od-
ſtąpiłá kompániey świátá. Coż tym wyraża?
Krotkość márną / márność krotką żyćia / mo-
wiąc do nas choćiay w głębokim milczeniu. Quid
eſt vita, niſi vapor ad modicum parens? Ży-
łám iákobym nie żyłá / bieg wieku moiego y żyćia
piedźią mierzyć może. Ecce palmares poſuiſti
dies meos. Ale coż to pámięći godna nieśmier-
telney Pániey / y ták że to pomierne żyćia ſwego
dni piedźią mierzyć każeſz? y tákeś vmárłá prętko /
że iákbyś nie żyłá? pokorá to w tobie mowi / iá te-
go nie ſłucham; pochwaliwſzy one / niechay mi w
inákſzey będącemu opiniey / ináczey mowić będźie
wolno: nie piedźią z Pſálmiſty / to ieſt nie láty /
mierzyć będę zacne twoie żyćie / ále z Iobá in abun-
dantia, ſznurem obfitośći długiem.

Do czego / zá pomocą ſpráwiedliwego żywych
y vmárłych Sędźiego Chryſtuſá kiedy ſie zábie-
rám / chćiey wyſokie Auditorium mnie vchem łá-
ſkáwym / á IASNIE OSWIECONEY He-
roiny duſze / nabożnym do Bogá weſtchnieniem
vfaworyzowáć.

In gredieris in abundantia ſepulchrum.

NIebo wſzytkie Xiegi y święte y świeckie ludz-
kiemu krotkość przypiſuią żyćiu / y iákoby ſie
vwa-

vwaśniwszy ná nie / zádáią mu to / breues dies hominis, że dni iego ni co widźieć są / przećie ią to mowie że nie ták lew srogi iáko go máluią / wtąż y żyćie ludzkie nie ták zewszech miar iest krotkie iáko go vdáią: y owszem (poniewaź według Origenesá. Vnusquisque suam propriam facit diem,) Kto chce długo żyć / może długo żyć / w mocy to kożdego. Podáie sposob Seneká do tego w tych słowiech: Vitæ bonum non est positum in spatio, sed in vsu. długie práwi żyćie / nie czásem / nie láty / nie wiekiem iednym y drugiem komputowáć trzebá / ále cnotą sámą / dobremi vczynkámi y doskonáłośćią. Nie dosyć że Oratorem był / kto choć iednem co chćiał perswádowáć periodem mogł: nie dosyć że báwił się nautyką / kto bywszy gdźie miał potrzebe / szczęśliwie wroćił się do lądu: tákim ksztáłtem dosyć tákże żył / kto choć krotko / ále dobrze / chwalebnie / bez nágány żył. Po Senece Pogáninie / y Mędrzec Kośćielny pogotowiu iest. Senectus venerabilis, non est diuturna, neq; annorum numero computata. Nie to to iest długie żyćie / osędźiáłą przy twárzy potrząsáć / y rzesistą łepą / nie to / mieć iágody y czoło iákoby pozbieráne ná nić / nie to / skurczywszy od zgrybiáłośći członki o lasce się włoczyć / ále co: cani sunt sensus hominis, & ætas senectutis

Epist: 49.

Sap: 4.

ctutis vita immaculata, żyć przyſtoynie/ vczćiwie/ ad amuſſim, iákoby przymuſnął.

Pytał niegdy Jozáphát Bárláámá puſtelniká Krol/ quot annorum eſſet wielki by też iuż życia ſwego kátálog nápiſał/ máiąc lat śiedmdźieśiąt/ do czterdźieſtu pięći ſie przyznawa. Piekna żto ſtáremu páráć ſie nie prawdą? Czemuż ten puſtelnik zámilczał pięći lat dwudźieſtu? Signate myſterium. dla tego/ że ie był ná ledáczym ſtrawił. Nie śmiał ich przeto w liczbe policzyć z inſzemi/ bo żyćie ludzkie/ żyćiem tylko to ſie názwáć może/ ktore ieſt pobożne/ ktore záśie ſzwánkuie ná cnotách/ non eſt vita verum quaſi vita, nie ieſt życiem lecz własny ćień życia/ nie ma lat/ lecz iákoby látá/ do ktorych intereſſowáć/ ktoremi záſzczyćić nie może ſie człowiek. Nie ia to mowie/ ále ſam Auguſtyn: Vważa słowá Pſálmiſty nie dawno w inſzym tráktowáne ſenſu. Notum fac mihi Do-
in Pſa: 89. mine finem meum, y ſądząc ſie ná tych numerum dierum meorum qui eſt terminách ták vważnie mowi. vtiq; petitur numerus dierum qui eſt, non qui non eſt. Quia dies illi quos dicit veteres iam non ſunt, illi autem dies, & anni ſunt, in quibus non deficiemus, & ſine defectu reficiemur. Wiećie Dawid/ że nie tylko pieknym w niewinnośći był Lábećiem/ in innocentia mea ingreſſus ſum, ále też bywał y czarnem

nem kruki nocnym nictycorax in domicilio, gdy w grzechách leżąc wyznawał / peccatum meum contra me est semper; na dwá tedy pułki swe szykuie látá / álbo ráczey dni / numerum dierum qui est, & numerum qui non est, według pomienionego Doktorá. Nie prośi Bogá W. y nie czyni instántiey zá dniámi stáremi / to iest ktorych leżał w grzechách / illorũ enim numerus non est, bo márnie vbiegły / iego być włásnemi nie mogą / lecz prośi zá temi ktorych liczbá iest / numerum dierum meorum qui est, bo iemu należą że ie przez pokutę trawił w łásce Bożey. Kształtuie to mieysce / y Augustyná świetego. Concept Didacus de Beza. Tunc incipit numerum dierum, cùm incipit numerus dierum qui est, qui excludit humanos defectus. Nullus enim profectò crescit ad numerum dies, in quo sub lapsu gemimus; vbi sub veteris hominis, & lege peccati viuimus, ne vnum quidem diem peragere censemur. Náten czás práwi poczyna się liczbá dni żyćia ludzkiego / kiedy poczyna się liczbá dni ktora iest / w ktorey nie mász defektow żadnych y występkow: Bo záiste żaden dźień nie idźie w poczet / ktory w grzechách iest / y choćby człowiek z Mátusalem stárcem puszczał swe żyćie w párágon / ieśli będźie bez cnot / iákoby y iednego nie miało dźionká / ne vnum quidem diem peragere censemur.

L. 4. C. 2. de semine iacto.

Głośno

Głośno tego ná Saulu ápprobuie Pismo. Kiedy go w Księgách Krolewskich wspomina /
1. Reg: 13. mowi o nim ták: Vnius anni erat Saul, cum regnare cæpisset, regnauit autem duobus annis in Israel. Roczniaczek był Saul gdy regimentowáć w Izráelu począł / á nie wiecey tylko lat dwie trwał regiment iego. Od Krolewskich do Dzieiow Apostolskich przydziem / áż tám w kilkádziesiąt rozrosło sie Krolestwo Saulowe. Dedit
Act: 13. illis Saul filium Cis. Virum de tribu Beniamin, annis quadraginta: Zteskniło sie Zydostwo bez Krolá / y dał im Bog Saulá Cisowicá z fámiliey Beniáminowey / przez lat czterdzieści. Kto nie wie Sekretu / contradictionem tu zárzući pismu / ále táiemnicy / nieprzećiwieństwu przypisáć to trzebá. Choć Saul kilkádziesiąt przesiedział ná Krolestwie lat / nie wiecey iednák nád dwie przyznawa mu pismo / bo te sáme tylko w niewinności przepedzone były / insze w grzechách y niezbożności. Niechayby był zostawał przez ten wszytek czás / sicut fuit cùm regnare cæpisset, dobrym / bogoboynym / niewinnym / nicby mu było pismo Páństwá iego nie vmknęło lat / áleże abijt in consilio impiorum, in via peccatorum stetit, żył iákoby nie żył / fuit quasi quis hic iáko ktoś v Izáiaszá / szło zátym / że był Krolem iákoby też nie był. Nullus enim profectò crescit ad nume-

rum dies, in quo ſub lapſu gemimus. Poſtrzegł tego y pokazał ná ſobie Maior Domo, iednego Krolá/ Similius zwány/ tenże żyćie ſwoie ſłużąc Pánu ſtráwił iák nie ſwoie/ nie ták włáſney duſzy ſwoiey pożytkow iák wygody przeſtrzegáiąc Páńſkiey/ żył iákoby nie żył: żegna ſie z świátem/ áż ná grobowcu ſwym Epitaphium zoſtáwuie tych słow. Hic iacet Similius vetulus ſeptennis, tu ſie zámknął z kośćiámi Similius ſwemi ſtáry dźiad śiedmletny: Siedmletnym ſie zowie/ ktory látá miał głebokie/ dźiećinny ſobie przywłaſzcza wiek/ ktory iuż y zebá od ſtárośći nie miał; przecz? Non ſibi ſed aulæ vixerât látá iego w ſtárośći były iák nie látá/ dźiećinne/ niepożyteczne/ płonne/ nie śmiał ſie tedy w ſtárośći ſtárym/ w ſedźiwośći ſedźiwym vdáwáć/ ne vnum quidem diem peragere cenſemur, vbi ſub veteris hominis & lege peccati viuimus: y pomniał znáć ná one łáćine medrcá Pogáńſkiego/ że nie máſz nic niepolitecznieyſzego y brzydſzego w świećie/ iáko gdy ſtárzec/ ná árgument wieku/ ſáme bierze látá. Nihil aliud turpiùs eſt quám grandis natu ſenex, qui nullum habet aliud argumentum, quo ſe probet diu vixiſſe quàm ætatem. Toć tedy nie máſz inſzey miáry do długiego żyćia/ iáko vita immaculata, żyćie bez zmázy: ten dopiero żyie/ kto dobrze ná świećie żyie/ *Sen: P. de tranq: C. 3.*

á nie

á nie tylko żyie / ále długo żyie choćby pretko vmárł. Dobrze vmárł przed stárośćią Alexánder Máce- dońſki Krol / długo przećie żył / bo nie látá ſwoie ále cnoty liczył / ſławe / y dźiełá rycerſkie. Diu vixi, quia non annos ſed victorias numero ſam v Hiſtoryká. Trzynaſtego wieku ſwego roku ro- zdźielona z świátem Agnieſzká Pánná y Męczen- niczká / ále iákby zgrzybiáłey Sáry przepedźiłá lá- tá / licet in annis computabatur infantia, ſed erat ſenectus mentis immenſa, bo vmyſł iey był doyźrzáły w cnotách / nápiſał Swiety Ambroży. Nie chodząc koło płotu dłużey / á IASNIE O- SWIECONA XIęZNA náſzá co? nie wie- cey nád trzydźieśći lát trzy przepedźiłá wieku / dłu- goż czy krotko proſzę żyłá? Długo záprawdę w krotkośći / in abundantia: długo / bo nie láty / ále wyſoką Domu Oſtrogſkiego ſławą / do tego ko- ſztownemi y podźiwienia godnemi cnotámi wiek żyćia iey kożdy mierzyć ma / non annos ſed glori- am, & mentis ſenectam immenſam, numeret.

Curtius L. 9. C. 12.

Serm: 90. Feſt:

Opiſuiąc Dawid świetą Monárchinią iákąś mowi tám w ſwym Pſálmie. Aſtitit Regina á dextris tuis in veſtitu deaurato circumdata va- rietate, Stánełá Krolowa iákaś po ręce Królá ſwego práwey / w ſzáćie złotey / drogiemi rykká- mowáney ſerety. Coby to zá Krolowa byłá / gdy pytáią Expozytorowie / iedni Bogárodźicę / dru-

'44.

dzy Kościoł Boży / inśi z Pánienek y Męczenniczek wßeláką rozumieią bydź: Są náostátek ktorzy ten tytuł Krolewski dußy kożdey pobożney Chrześćiáńskiey dáią; Co się tycze ßáty / ktora iest ze złotá / z drogiemi kánaki / in vestitu deaurato, álbo według Hebráyczyká: in auro de Ophir, circumdata varietate, te Augustyn świety rozumie / Sapientiam cum varietate linguarum, quibus cælestis doctrina prædicatur. Bázyli z nim trzymáiący doctrinam Euangelicam. Wáriegate záś ßáty / dogmata moralia, naturalia, theorica, practica, y inße. Hieronim z Chrzyzostomem / ßáte złotą Krolewską chcą bydź gratiam iustificantem, káßty drogocennemi kámieńmi sádzone / rożne cnoty y morálne / y theologiczne; iákożkolwiek iest / ieżeliż to kożdey służy dußy wierney in vniuersali, że iest Regina á dextris, ktoż mi vzazdrośći że ten tytuł dam in particulari IASNIE OSWIECONEY Heroinie Tey. Dálekoż xiążeca od Krolewskiey fámilia chodźi. Vno tantum gradu, bo iáko z Krolow Xiążetá / ták z Xiążąt Krolowie bywáią / toć y oná / bywßy Małżonką Xiążecą lubo nie Regina, ále máło co niż Regina byłá: Miáłá Przezacnego Domu Oyczystego Wielmożnych Ich Mośćiow Pánow Ligezow z Bobrku splendory dość zacne / żeby iednák pomiar życia iey był in abundantia, nie rownie

przybráła ich więcey z Domu Ostrogskiego; ktorego dźielnośći/ stárożytnośći sławy nieśmiertelnośći gdy się kto przypátrzy/ názwáć go Lumen in lumine muśi/ y to o nim rzec/ co ieden o Heliotropium. Non inferiora secutus, álboli drugi o Nilu. Nulli paruum licuit te cernere Nile. Kiedyż ten Dom prześwietny miśkiemi y po ziemi się czołgáiącemi rzeczámi parał? gdyby się był páráć kiedy miał/ od ziemie by był (ieśli ie ſnadź ziemiá może mieć) swe fulgory/ nie od niebá brał/ iáko nośi Xiężyce y gwiazdy: pieszoby byli Herbowni iego vchodźili nie ná bystrych Pegázách/ Káwálerowie/ álbo się gdźie z Bram vkázowáli/ nie w szerokim polu: nie widáćby było chyżolotnych strzał/ by powszech świátá cześćiách wysoka iego nie latáłá dźielność. Non inferiora secutus. Był iákoby Nil żywićielká sławna Egyptu rzeká/ nigdy wąskiemi/ y miałkiemi nie chodźił brodámi/ lecz niezbrodzonemi w sławie przepáśćiámi.

O Wespázyanie Cesárzu Historye piszą/ że po rożney rożnych lustráciey mieysc/ gdy Egyptowi oddawał wizytę/ ná znák gośćiny/ y ánimuszu Páńskiego vczynił się Nilem dla Obywátelow. Haurite ex me tanquam ex Nilo. Jáko práwi z Nilu wszyscy ze mnie korzyśći pewnemi zostáyćie. Piękny to ábrys Domu Ostrogskiego; záwitał Koronie gdy iey szerokie one Ruskich Páństwá

ziem oddały związek nierozdzielności / iákże śie iey stáwił / nie ináczey tylko po Xiążecu / rzekę po Cesárſku / Haurite ex me tanquam ex Nilo.

Czerpáłá Korona Polſka z Nilu tego po dźiś dźień / w dostátki / dźielność / y ſławę nieprzebránego / czerpáłá mowię y czerpa po dźiś dźień in periculis ſecuritatem, gdy ná IASNIE OSWIECONYCH OSTROGSKICH dźielnośći / iáko niegdy Rzymſkich onych Scipionow / Metellow / Kámillow / ábo Greckich Annibalow dźielnych cadebant à latere vno mille, & decem millia à dextris, powałem nieprzyiaćielſkie lećiáły gęſte nie raz trupy. Czerpáłá in Conſilijs maturitatem, gdy ták wielu ná wyſokich oſadzáłá Stołkách Senatorſkich / z ktorych dowćipow y rozumow doſzłych iáko z Athen ábo Areopagu / zdrowe płynęły rády / mądre wynikáły záwſze ſentencye. Czerpáłá y ornamenta ábo ſwe ozdoby / gdy widząc że tá wyſoce Fámilijá iáſna luce ſplendet propriâ non alienâ, dobrowolnie iey dignitárſtwá / vrzędy Koronne / y rożne inſze w Rzeczypoſpolitey konſerowáłá munia, nie ták ią / (czego inſze po wielkiey częśći Fámilije łákną) dosyć ſwey ozdoby máiącą zdobiąc / iáko ráczey ozdobioną być chcąc. A coż? przebráłoż śie z Nilu tego co? Nulli paruum licuit te cernere Nile. bynamniey. Poki Nilem Nil będźie / záwſze wielkim będźie / ták y

IASNIE OSWIECONY DOM OSTROGSKI, poki tylko trwáć bedźie (á day Boże trwáł do skonu świátá) proficiet, non deficiet w sławie y dźielnośći. Quantulamcunq; demas auri partem, aurum tamen erit, iákąkolwiek od złotá odrobkę odkruszysz/ złotem przećie bedźie; pokikolwiek y Domu tego potomkow co zostáwáć bedźie/ aurum erit, nigdy swym przodkom nie vstąpią w cenie. Nie iestże to Dom ten in abundantia? záprawde iest; prożno ia mam dłużey mowić o nim/ bom sie áni Historickiey tylko Káznodźieyskiey podiął Professyey/ áni Słońce potrzebne iest świátłá/ dosyć mi rzec pro Conclusione: O inclyta Domus OSTROGIA, tu gloria Russiæ, tu lætitia Lechiæ, tu honorificentia populi nostri.

Jeżeli ták iest/ iákoż z tákiey miáry mierzyć żyćie IASNIE OSWIECONEY ná Ostrogu y Zasławiu XIEZNY? iest ten Dom in splendoribus, in abundantia auitæ suæ claritatis; toć y IASNIE OSWIECONA XIęZNA żyłá in abundantia, gdy z Domu wyszedszy zacnego IASNIE WIELMOZNYCH PP. LIGEZOW z Bobrku/ OSWIECONą XIąZęCą ostáłá sie oświeconą Mitrą. Niechby byłá daymy to/ y tego/ w ktorym sie ná on wypráwiłá świát/ nie dopięłá wieku/ lecz w pierwszym záraz/ ábo swego narodzenia sie/ ábo swego w Dom OSTROG-

SKI

SKI przeniesienia vmárłá roku / bez zazdrości dośćby byłá żyłá / bo z tákich ſplendorow pomiar życia iey był in abundantia. Coż komu po tym długi reieſtr lat ná czele nosić / gdy go nie zna świát: Vita ingloria morti non abſimilis. Żyie iákby nie żył / bo potomne o nim milczeć będą látá. Niechże ſpoſobem przeciwnym bądź to własny ſwoy / bądź z cnoty nabyty kláret wdźieie ná ſie / choć ſię wiekiem zrowna cum Ephemeride, dosyć długo żył / bo nieśmiertelności imię ſwoie podał. Ktoby był wiedźiał o Saulu ábo Dawidźie / by ći byli do Kroleſtwá Izráelſkiego nie przyſzli ſplendorow: ſámę trzody iágniece y ośle; pomárliby byli ieden Ciſowym á drugi Jeſſego potomkiem. Ktoby był znowu nie wiedźiał o Jonaćie y Sálomonie / choćby nic godnego nieſpráwili byli Eurip: ztąd tylko że ſie Krolewicámi porodźili obá. Egregia eſt & præclara nota clara ſtirpe naſci, & clarum viuere. powiedźiał pogáńſki ieden mędrzec. Kiedy kto ma wyſoką lub z vrodzenia / lub nábyćia ſłáwę / dosyć żyie / choćby máło żył / wiek bowiem wiekowi przez ręce nieśmiertelności piáſtuiąc go podáwáć go będźie. Vita breuis, gloriæ curſus Cic: ſempiternus.

Wiedźieli to Filozofowie v Pogan / y konkludowáli; vczynią między ſobą raz Konwokácyą / iákimby naykſztaltniey człowieká náźwiſkiem okrzćili /

krzćili/po długiey deliberácyey/ to mu zgodnie dáli imie φοτα, co w Láćińskim tłumáczy śie Lux, dla czegoż to? dáie znáć Plutárchus. Quia vnicuiq; ineſt ſtudium innoteſcendi, że káżdy człowiek ma to z nátury prágnienie/ áby o nim wiedźiał świát/ bo ná ten czás iákoby żyć zda śie/ gdy znáiomy y chwalebny żyie/ á gdy go świát nie zna/ y ſam mu nie pomoże Neſtor/ żyie iákby nie żył morti non abſimilis.

Jeżeli ták/ toć IASNIE OSWIECONA ná Oſtrogu y Záſławiu XIEZNA, doſyć długo żyłá/ choć predko vmárłá/ quamuis parùm naturæ, ſed gloriæ vixit ſatis: toć proſzę/niechmi nikt wieku iey y dni nie mierzy piedźią palmares dies názywáiąc/ ále ſporą miárą in abundantia Illuſtriſſimæ Domus OSTROGIÆ.

To ieden/ y pierwſzy ieſt pomiar. O drugim *Chryſoſt:* co rzekę? Ktory czyni abundantia virtutum & bonorum operum. Nie co inſzego tylko co nápiſał złoty w vśćiech Doktor: Nihil facit adeò immortalem ſicut natura virtutis. Niemáſz coby człowieká rownie zálećić mogło nieśmiertelnośći/ iáko ſámá cnotá. Ktoby był wiedźiał o oney zacney Abigáil małżonce głupiego Nábálá/ by nie mądrość iey y ánimuſz piekny? Kto o Judićie? by nie meſtwo dźielne; Kto o Heſterze? by nie miłośierdźie; y o inſzych wielu; Nihil facit adeò

immor-

immortalem ſicut natura virtutis. Siłáby y mężow y mátron w głębokiey leżáło było niezmáiomości świátá/ by ich były cnoty nie nobilitowáły/ fuiſſent quaſi non eſſent, ále że ich zacnego záśięgli ſplendoru/ żyią choć pomárli/ wiemy o nich lubo ſmy nie ználi/ piáſtuiemy w ſercách náſzych ku náśládowániu/ choćiay żadnego nie mieliſmy towárzyſtwá z nimi. Immortalem facit natura virtutis, przydąm amabilem. Ná coż to mowię? ná to/ że y z tey przyczyny ieſt przećiągła miárá w żyćiu IASNIE OSWIECONEY HEROINY náſzey. Z ktoreykolwiek ſtrony rzućiłby kto okiem ná chwalebne y świątobliwe życie iey/ nie inſze o niey dáćby muśiał bándo/ tylko ktore niegdy o ſwey Booz Rutce: Scit omnis populus, qui habitat intra portas vrbis mulierem te eſſe virtutis. Wiec wſzytek obywátel/ iuż nie Betleemſki ále Polſki/ że tá byłá Heroiná cnoty. In ſæculo nobilis, apud Deum cupit eſſe nobilior mowi Hieronim ad Demetr. IASNIE OSWIECONA XIEZNA wyprawiłá ten kunſzt: máiąc doſyć v świátá ozdoby/ o duſzną v Bogá ſtáráłá ſię wiecey; iákież było życie iey ex auro de Ophir, iáko ſzátá ze złotá naywybornieyſzego/ circumdata varietate, máiąc w ſobie znáczne kaſzty wiáry/ nádźieie/ miłośći/ koſztownemi kámieńmi/ niſkiey pokory/ ſtáteczney ſkromnośći/ ſkromney ćierpliwośći/ *ad Dem:*

ści / wstydu małżeńskiego / Páńskiey szczodrobliwośći / vstáwicznego nabożeństwá / náſádzone / mulier virtutis. Trudna bywa poſpolicie zacnie Vrodzonemu / zacniey ſpowinowáczonemu / w powinnych pokory záchowáć ſie terminách. Filia ſum Bathuelis, filij Melchæ, quem peperit Nachor; Rebeká przed ſwáty wyieżdżáłá niegdy. Non prætoris alicuius, aut ædilis ſum filius ſed Imperatoris; pyszniłſie v Tacitá y Iulius. Non ſic Duciſſa noſtra non ſic, ſed tanquam puluis: Wysoką kondycyą vrodzenia ſie / wyższą ſpowinowáczenia z Domem OSTROGSKIM zoſtawiáłá szcześćiu / dźiekuiąc tylko Pánu Bogu zá to / do nátury ſámey czyniłá rekurs / tanquam puluis, o mizerney kondicyey ludzkiey / o márnośći świátá / o ſkáżytelnośći wszytkiego co ieſt w niſkim o ſobie rozumieniu rozmyśláłá częſto. Nie drogiż to kleynot?

Gen:

Symboliſtá ieden chcąc prożney chwały / y przećiw niey recepty wyráźić Symbolum / wykſztałtował obłok wyſoko ſie y szeroko roſpośćieráiący / pieknemi kolorámi wdźięczny / promieńmi słońcá pozorny / przy napiśie tákim: antiquam reſpice terram, iákby rzec chćiał: Obłoku z kądże ty ſwoy Originał masz? z źiemie / z wilgoći iey promieńmi słonecznemi wywindowáney; wynioſłeś ſie ná powietrzne wyſoko szeroce / rozkocháleś

łeś śie sam w sobie / antiquam respice terram, ey pomni że nie długo twoiey pompy będźie / vgoreiąc skrzydłá / obroćiß śie niespodźiáną przyćiśnioną resolucyą / álbo w rośe / álbo deßcz / álbo śnieg / y znowu ná źiemie spádnieß / źiemią / błotem zstáć śie muśiß / antiquam respice terram. Nie potrzebá było IASNIE OSWIECONEY XIĘZNIE czynić paræneses tákich / choć wysoko od chwały wynieśioną byłá / nie zápámiętywáłá iednák / zkąd poßłá / że z źiemie / z prochu / dla tegoż descendebat in domum figuli, przez częste medytácye mowiąc do Bogá. Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me, tyś mie moy Boże z podłey stworzył iák rzemieślnik iáki máteryi / prochem iestem / y w proch śie obroce. A zaż tego po śmierći nie widźiemy proby; iákaż po śmierći ßátá ćiáło iey pokrywa / hábit zakonny / bez pozoru podły: prośiłá o to gorąco w Ordynánsu testámentu swego iedynego Executorá y Małżonká IASNIE OSWIECONEGO XIąZęCIA IEGOMOśćI, ia tuße nie dla inßego pretextu / tylko dla oświádczenia w ktorey śie kocháłá pokory. O záiste poćiągły to pomiar życia iey! nie może nikt rozrośc śie bárźiey iáko przez pokore / magnus esse vis à minimo incipe, ktora że IASNIE OSWIECONEY HEROINIE naykocháńßa byłá / ia ią nápisem koronuie tym: Vitæ longitudo vera. *August:*

Po pokorze / o wrodzoney ſkromnośći / o gorącym nabożeńſtwie y bogomyślnośći / co mowić mam? nie wiem; Circumdata varietate, y tu
Ioach: ieſt mulier virtutis. Dał niekiedy ktoś ptaſzynie
Camer: turdo álbo kwiczołowi / Epigraphen táką / Taciturnior. On álbowiem gdy ſię po źielonych rekreuie łąkách / ma nie ma kompániey / nie báwi ſie iáko inſze ptáſtwo niepotrzebnym ſzczebiotániem / ále zá wſze nád inſze taciturnior, w milczeniu ſie kocha. Byłá y IASNIE OSWIECONA XIęZNA taciturnior, nic nie potrzebnego / nic ſzkodliwego / nic vráźliwego nieſłyſzałeś z vſt iey / tylko co należáło / co było potrzebnego / y ná chwałe Bożą zgo-
Cantic: dnego. Labia eius ſicut vitta coccinea, mowi Oblubieniec v Sálomoná o Oblubienicy / tákie były y świetey pámięći IASNIE OSWIECONEY Heroiny wárgi / iákoby koſztownym záſznurowáne rubántem; á przyſzłoli kiedy mowić co / vitta coccinea labia eius; to mowá iey kármázynowa / w gorącośći modlitew / y słow świątobliwośći. Oświádczáłá to / gdy vſtáwiczne miáłá deſiderium, áby było częśćiey w celi vbogiey Zakonney Pánieńſkiey (przykłádem świątobliwych onych Corek y żon Xiążecych Elżbiety / Jádwigi / Sálomei / Kunegundy / y inſzych) á niż w Xiążecym przebywáć pokoiu / dla śpiewánia nabożnego / o rzeczách duchownych rozmawiánia /

vmar-

vmartwienia y bogomyślności. Czego gdy tylko dopádłá kiedy / iáko iedná z obserwántek y pod Regułą żyiących ták inwigilowáłá / żeby sie było nikomu do Bogá vpośledźić nie dáć. Nie wiem czymbym ia wysokie iey lubo wnetrzne y skryte bárźiey niżli powierzchowne nabożeństwo miał vkoronowáć / dąm im napis ktory niekiedy Delphinowi dano. Semper in motu. Záwsze byłá álbowiem in motu do Bogá; wołáiąc z Psálmistą. Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus, iáko żywych wod prágnie łáni zfátygowána / ták duszá moiá prágnie ćiebie Boże. *Camer: Cent: 30*

Puszczam inszych ták wiele práwie dźiedźicznych cnot mnostwo / o wrodzoney nie mowie dobroći / w szcześćiu státeczności / wstydu nienáruszonym máłżeńskim / ktorego nie imie tylko PVDENCYANNA, ále rzecz wyrażáłá: Sámá mie do śiebie godna tákiey HEROINY szczodrobliwość ćiągnie / á tá nie ták dálece prywatnie ták wielom potrzebnym / vbogim / Duchownym y świetckim ludźiom vczyniona / iáko in publico Pánnom miánowićie Zákonnym w Rzeszowie. Nie kontentá z tego czynić dobrze in abscondito bogáte iáłmużny y dárowizny prywatne czyniąca / wydáłá sie ná publikę / nie dla prożney chwały świetckiey / ále zá rádą Chrystusá / vt videant o-

pera veſtra bona, & glorificent Patrem meum qui in cælis eſt. Wyſtáwiłá tedy godną Xiążecego ánimuſzu Bazylikę / bogátych iuż gotowych náſpráwiáłá ápparátow / myślíłá y o prowentách; á iż predzey niż ſpodźiánie było / auara bonorum immortalitas chćiwe ná źiemſkie ſpecyały porwáło ią niebo / czego ieſzcze nie dokończyłá / w Ordynánſu woley ſwoiey pilnie to opátrzyłá oſtáteczney. Mulier virtutis, circumdata varietate, in auro de Ophir. Piękny to ſtroy w oczách Boſkich ſzczodrobliwość ieſt ile dla chwały vczyniona Boſkiey? Nie wiem ia by ſie też Bog bárźiey czym inſzym mogł ćieſzyć iáko vczynkámi miłośiernymi / dárowiznámi iáłmużny / y vbogich opátrzeniem dla imienia ſwego.

Kiedy ná ſąd oſtáteczny pokáże ſie Chryſtus / dobrym oddáwáć korone máiący / pátrzćie co czyni? Pierwey niż im rzecze. Venite percipite regnū, opunctatim będźie wyliczáć merita, ále ktore? opera miſericordiæ. Vczynki miłośierne. Eſuriui, & dediſtis mihi manducare, ſitiui & dediſtis mihi bibere &c. &c. Venite ergò benedicti. Łáknąłem / nákarmiliśćie mie / prágnąłem / nápoiliśćie mie / byłem nági przyodźialiśćie mie / y dáley. Pytam ſie ia / ázaż nie maſz inſzych vczynkow dobrych krom vczynkow miłośiernych? Nie wielkiż to y godny chwáły vczynek podiąć męczeńſtwo

ſtwo dla Bogá / opowiedáć Ewángelią / ćierpieć prześládowánie kwoli Chryſtuſowi / odpuſzczáć krzywdy nieprzyiaćiołom / y inſze. Czemuż te w zápomnienie idą / y Sedźia ſpráwiedliwośći nic nie mowi o nich? temu / że w oczách Boſkich miedzy wſzytkiemi miłośierne naywdźięcznieyſze ſą iáko w oczách tych ktorym nádewſzytko miłośierdźie naywłaśćiwſze ieſt. Quod Abel paſſus ſit (mowi do rzeczy moiey Chryzolog święty) quod ſeruârit domum Noë, quòd Abraham fidem ſuſcepit, quòd Moyſes legem tulit, quòd Crucem Petrus aſcendit, Deus tacet & hoc ſolùm clamat, quod comedit pauper. Ze Abel zábity / że Noe świát záchował / że Abráhám przyiął wiárę / Moyżeſz Zakon dał / Piotr ná krzyżu záwiſł / milczy Bog / á to tylko woła / że iadł y pił vbogim będąc. Coż zá przyczyná? In cælo præ reliquis prima eſurientis annona, prima ſtipendia tractantur, erogatio pauperi prima diuinis ſcribitur in diurnis: dla tego że w niebie / sáme iáłmużny / dobrze czynienia vbogim / rey wodzą przed inſzemi pobożnemi vczynkámi. Chryſoſt:

Wiedźiáłá ten ſekret Niebieſki IASNIE OSWIECONA Heroiná náſzá / nie czym ſie bárźiey inſzym Máieſtatowi Boſkiemu popiſowáłá iák miłośiernemi vczynkámi / iáłmużną dobrze czynieniem vbogim. Zmurowáłá Kośćioł y Klaſztor

ßtor iákom rzekł Rzeßowſki / ná co áby w gośćine przyiełá Chryſtuſá / opátrzyłá go prowentow zápiſem / ná coż? áby łáknącego nákarmiłá / nápoiłá prágnącego; ozdobiłá Xiążecemi áppárátámi / ná co? áby nákryłá nágiego: y mam ći ia zá to że co niegdy Chryſtus w Marćinowym po niebie przeſußał ſie płaßczu. Martinus Cathechumenus hâc me veſte contexit, to teraz w koßtownych Heroiny náßey áppáratách. His me Illuſtriſſima de Bobrek Pudencianna contexit. A niedługaß to miárá żyćia iey przy ták wielkiey cnoćie? niechże ią tym vſáworyzuie napiſem. Et ſatis, & ſatis. Doſyć iuż / iuż doſyć świątobliwa Páni / quia feciſti viriliter, żeś ten godny ßczodrobliwośći twoiey wyprawiłá kunßt / eris benedicta in æternum, bedźieß błogoſłáwiona przez wieki.

Mowi tám kedyś Pſálmiſtá o kimśi. Morietur & peribit nomen eius. Vmrze práwi ten człowiek mizerny / zginie imie iego iákby kámień w wode wrzućił: Nie podlegaß ty świetey pámieći Heroino / iſti anathemati nießcześćiu tákiemu: Vmárłáś / ále imie twoie zginienia nie vzna / tá ſámá wſpániáła Bogu y Pánnom Zakonnym w Rzeßowie ſtructurá / ceu lamina adamantina, iák dyámentowa iáka bláchá nośić bedźie imie twe Xiążece. Et ſatis, & ſatis.

Kiedy mowie Satis, podobno ktoż boku y mnie

rzecze satis. Dosyć być może według możności nieudolney moiey/ále według IASNIE OSWIECONEY HEROINY máło: máło/ bo nie ták szczupłego wysokie iey cnoty potrzebuią czásu; átoli iednák że te cnotę w sobie cnoty máią/ że vść mogą bez Oratoriey/ ia niezdolny iuż ich nie tchnę więcey/ to tylko o IASNIE OSWIECONEY XIEZNIE w Konkluzyey rzekę/ co niegdy o świątobliwey Hieronim Márcelli. Quis vnquam de hac muliere, quod displiceret audiuit, vt crederet? quis credidit? vt non magis seipsum malignitatis & infamiæ condemnaret. Ktoż kiedy co o tey HEROINIE słyszał do nieupodobánia/ áby wierzyć mogł? kto wierzył/ żeby był ná sztych sam siebie nie wytchnął prędzey. Scit omnis populus, mulierem fuisse virtutis. *Hier: ad Princ: Virg:*

Jákoż tedy w tey konsyderácyey piędzią mierzyć życie się iey może? iák dies názywáć palmares? Trzebá tu złotey z Beniámina Chrystusowego Anyelskiey łáski/ ábo z Proroká mierniczego sznurá/ in abundantia bonorum operum fuit eius vita.

To życie choć w krotkości długie/ o śmierci co powiem? to co wspomniony Hieronim o Pauli. Impleuit cursum suum, fidem seruauit, & nũc fruitur Corona iustitiæ. Dármo bym ią z tym rozwodźić się miał/ iákowy był rozbrát iey z tym *Epitap: Paul:*

świątem / powiedział to iuż y ieszcze powie kto inszy / dość námienić / że żyćia dobrego / chwalebnego / świątobliwego być nie może konkluzya zła. Qualis vita talis mors, iáki wiek táka śmierć / iákie żyćie / ták pod źiemie skryćie / iáka robotá / táka y zápłátá; świątobliwie żyłá / ták też świątobliwie rozstáłá się z świátem / że nie káżdy y z sámych Zakonnikow ábo li Zakonnic to mieć szczeście może. Widząc iuż ábowiem śmiertelną się być / dożywotnią wszytkie żyćia swego spowiedźią omyłá máku ły / wźiełá ná droge one wieczności Viat cum Euchariſtiæ Sákráment Naświetszy / przyiełá ostáteczne pomázánie / wszytkich potym od nayświetszego do naymnieyszego z pokorą y z płáczem / nie iáko Páni / áleiáko sługá przeprászáłá / ná gorące potym wylana modlitwy / miedzy częstem nasłodszego Imieniá IEZVS y Bogárodźice Naświetszey wspominániem inter velut roſas & lilia nie ták vmárłá / iák ráczey záſnełá / y owszem záſnełá / bo śmierć ludźiom dobrym / snem / nie kárą iest. Viſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autem ſunt in pace.

Coż o tákiey rozumiećie śmierći? záiste to rozumieć możećie / co mowi o śmierći ś. Ephremá Nissenus: O decantanda & imitatu digniſſima emigratio! ô mors lachrymis non indigens! ô ſeparatio optatam felicitatem concilians!

Niſſen: de obitu S. Ephrem.

lians! ô tranſitus cuius tranſeuntem minimè pænitet! ô funus omnis doloris atq; moleſtiæ expers! dum enim ipſius mores ſuſpicimus, conſolationem inde percipimus. O chwały ná on świát przenieśienie godne! o śmierći płáczu nie potrzebuiąca! o rozdźielenie duszy z ćiáłem pożądáne szczeście dáiące! o prześćie/ ktorego nie żáłuie przechodzący! o pogrzebowa pompo nieznáiąca fráſunku żadnego: gdy ſie ábowiem świątobliwym iey obyczáiom przypátruiem / weſele z nich bierzem.

Czegoż przy tym ieszcze nie doſtáie: Porrò vnum neceſſarium, iedney tylko rzeczy. Czyni do nas inſtáncyą o nie choć w milczeniu IASNIE OSWIECONA XIEZNA: Date mihi ius ſepulchri. Nie proszę was iuż o wiecey/ tylko byśćie źiemi ćiáło me oddáli. Nie fráſuy ſie/ pámięći nieśmiertelney Heroino godna. Ingredieris in abundantia ſepulchrum, & ſicut infertur aceruus tritici in tempore ſuo. Miáłáś záwsze żyćzliwie kocháiącego Małżonká IASNIE OSWIECONEGO XIAZECIA Jeg Mośći zá żywotá / y po śmierći twoim nieuſtánnym ieſt/ in abundantia w obfitośći do grobu godne vczćiwośći wszelkiey to twoie doprowádźi ćiáło. Gen: 23.

Luboć to nie ſmáczny w te czáſy Oyczyzny náder zátrudnione ſercuś iego tym rozſtániem ſwoim

zádáłá ſpecyał / y ono z inſzych miar zálterowáne/
rozrzewniłá bárziey/ przećie iednák on (biorąc od
Bogá / ktory quem diligit caſtigat, do inſzych
ſwoich ninieyſzych krzyżykow y ten; á biorąc oraz
zá wroſzkę ſzcześliwą/ że tandem zá fáworem Bo-
ſkim w tym pochmurzu ſerenabit) ákkomoduie ſię
twey ábundáncyey. W obfitośći żalu ſwego od-
dáie żiemi twe ćiáło iák miłey Małżonki; w obfi-
tośći ſplendecze Xiążecey pogrzebći ſpráwnie/ iák
wyſokiey XIEZNIE; w obfitośći gorącego nabo-
żeńſtwá/ y ták wielu niepoliczonych práwie bezkre-
wnych ofiar/ duſzę twoię prezentuie Bogu/ iáko
tę ktora chwały Bożey gorącą zelatorką byłá.
Quid vltra facere poteſt ? Czegośći nie doſtáie
wiecey? Nie może nic świádczyć y czynić iuż wie-
cey/ tylkoć zleca to/ ábyś kiedy zoſtánieſz (ieżeliś
ieſzcze nie zoſtáłá ſnadź) Xieſtwá onego ſzcześli-
wego niebieſkiego vczeſtniczką / y weźmieſz nie-
śmiertelnośći w chwale Bożey Mitrę / ábyś mo-
wię y tám mu ták iáko tu przyiaćielem byłá.

L. 1. C. 5, de funer: Rom: Piſze Ioannes Kirchmannus, że v Rzymian
gdy kto miał vmieráć / namilſzy iego przychodźił
przyiaćiel/ y iuż práwie oſtáteczną z vſt párę wypu-
ſzczáiącego mile zwykł był cáłowáć. Ná co? mowi
tenże Author Videbatur hoc modo animam
eius exeuntem excipere & in ſe transferre. ro-
zumieiąc że przez ono pocáłowánie duſzę iego wy-
chodzącą

chodząca z vst w śie weźmie y nią żyć bedźie/ áby nigdy vmárłego nie zápominał kochánká swoiego.
Dáremna ále potrzebna vważáiąc moraliter byłá tá ceremonia y po śmierći żyiącey przyiáźni. Aby ią był IASNIE OSWIECONE XIAZE Je^o^ Mość Pan Woiewodá Sendomirski/ przy ostátniey swoiey tobie miła Małżonko mogł oddáć walećie/ nie przyszło do tego / nie żadne nieszczęśliwe fátá/ lecz miłość Oyczyzny wielkiego Senatorá godna w to sie interponowáłá/ gdy go Aktem Electionis báwiłá Wárszáwskim. Coż nátym? vczynił affectu czego effectu vczynić nie dośpiał/ wiedząc z Filozofá iż montes nō separant animos montibus altiores. Nie oddałći ostátecznego vsty basiolum, oddał sercem/ nie żegnał ćie słowy/ żegnał głośno płáczem; Dosyć w tym vczynił. Nie zápomina y teraz zá duszą twoią z powinney miłości wstáwiáć sie do Bogá/ mieyże y ty w pámieći wszytkie iego spráwy/ wszytko szczęśćie świątobliwą zálecáć álternatą Bogu; pokrył ćie ná źiemi żyiącą Oyczystą Mitrą Xiążęcą/ stáray sie ty w niebie/ ábyś mu iednáłá coronam gloriæ, Mitre wieczney chwały; á teraz gdy iuż z oczu iego według ćiáłá vnieśiona bedźiesz/ bądź vpewniona/ że w sercu zostániesz: iáko dusze twoie w zasługi bogátą Bog w rekách swoich W. iáko ćiáło cnotámi ozdobne źiemiá we wnetrzno-
 śćiách

ściách swoich / ták on żywą o tobie pámiątkę / miłości sygnetow w sercu zápieczętowáną nośić záwsze będźie. Ponet te vt signaculum super cor suum.

Z ktorą ochotą kiedyć się oświádcza / iuż wiecey nie mieszkay / idź iuż kędy masz iść / Ingredere in requiem tuam: idźiemy z Jeg° Xiążecą Mośćią zá tobą my wszyscy nabożnemi áffektámi mowiąc kośćiom twoim: Illustrissimæ de Bobrek Pudenciannæ Ducissæ in Ostrog & Zasław molliter ossa cubent. Idźiemy gorącemi modlitwámi / y ofiárámi Przenaświetszemi / życząc duszy odpoczynku w chwale świętey. Pie IESV Domine dona ei requiem, Amen.

Attende tibi, diuitijs flores & polles, & illuſtrium proauorum conſulatibus intumeſcis, patriæ parentumq; nobilitate te iactas: pulchritudine corporis erigeris & decore, honoribus extolleris, & aſſeclarum fulciris officijs, tum maximé attende tibi ipſi, & memento quia mortalis es, & in terram ibis. Zeno ſerm: de præcept:

Imprimatur.

IACOBVS VSTIENSIS Sacræ Theologiæ & I. V. Doctor, Librorum Censor. Manu propr.